ТУРЦИЯ

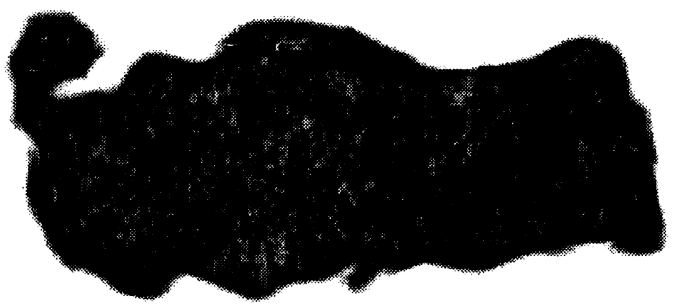

Свободни, волни....

Наричат ромите в Турция „ченгене" - дали заради чембера, с който като ковачи са си изкарвали хляба или заради големите обеци, които са носели ромските жени - все още се спори, но засега друго обяснение няма... Макар и заемащи най-ниското стъпало на стълбицата, дори и под това на кюрдите, ромите в Турция живеят съвсем по ромски. Музиката е на първо място в живота им, както при повечето роми по света. Те свирят по казината и на самата улица по празници. Зурната е най-популярен и предпочитан от тях инструмент. Водят мечки и маймунки за танцьорки.

Всяка година, на определен ден, в местноста „Тракия" се събират ромите от цялата страна и празнуват свой празник, наречен събор или фестивал. Празнеството се посещава от много туристи, които от душа и до насита се забавляват, а накрая правят дарения, които се събират от организаторите и след това по тяхна преценка се изразходват по най-важните направления.

Въпреки забраната малолетни да работят, една малка част от ромските деца не учат и предпочитат да си изкарват хляба като продавачи на трикотаж и други изделия по улиците, особено в град Истанбул, където има много туристи и неслучайно градът е наречен люлка на европейския пазар. Те знаят няколко езика, включително и малко български, и почти преследват минувача. Възможно е това да им доставя особено удоволствие, да ги издига в собствените им очи като търговци и да се опияняват от мисълта, че участват в търговския живот на града, отколкото от доходите които изкарват. Държавата прави всичко възможно да ги върне в училище, както и да подпомага социално слабите семейства.

Всяка година се определя специален бюджет за етносите в страната.

Ежедневниците „Чумбуриет" и „Евразал" непрекъснато се застъпват за техните права. В Турция рома живеят сравнително добре. Те имат работа за основно препитание и поминък по селата. Извънредно трудолюбиви са - денят им започва в зори и завършва късно вечер. Познати са им всички занаяти от ромските, но най - много внимание отделят на нумизматиката - монетите, старите ордени, малките икони и всякакви други чудеса са голямата им страст.

Сред ромите в Турция има и магнати, притежатели на фабрики, ресторанти и солидни фирми. Има също учители и свещенослужители.

Няма по-добри гадатели - във всички форми на гадаене те са факири. От фигурите в кафето, боба, ръката и образа до магиите - и дори хамалите, които предпазват от зло, болести и уроки. Горди са, че живеят в люлката на цивилизацията и религиите. Казват, че „хорахай" значи човек, дълбоко запознат човек с житейските истини. Ром-хорахай значи човек, черпещ дълбоки познания в сферата на културата и религията, земното създаване и човешките тайни. Избрани да вкусят от чудото на живота с мъдрост и себепознаване, скромността им е водещ фактор, наред с честността. В Турция да си крадец - това значи да не почиташ собственото съществуване на земята, да бъдеш отречен от всички останали и да демонстрираш неуважение към тях.

Ромите там са гостоприемни, защото в лицето на всеки човек виждат Господ.

Да си ром в Турция не е беда, стига да си достоен, т.е. да не лъжеш и да не крадеш - ти винаги си почитан, независимо колко скромно си облечен и какво образование имаш. Талантът се оценява винаги. В университета в Анкара следват и ромски младежи. Те следват по собствено желание и това не засяга джоба на родителите им.

Почти всички роми там познават добре България и имат много приятели. Познават наши популярни личности, известни наши музиканти, творци и бизнесмени. Ромският им език е много близък с нашия - най-вече с йерлийския диалект, който е основен на Балканския полуостров. Там има много малко рома от другата ромска група - тази на ловарите.

СПЕКТАКЪЛЪТ „ОРКУСОВА ЛЮБОВ" ПРОНЪТУВА

Премиерният спектакъл „Оркусова любов" по стихове на Христо Христов от едноименната му стихосбирка и с участието на приятели се състоя на 12 декември 96-та година в с. Осиковица, родното място на поета. Събитието бе финансирано от Фондация „Солон", Швейцария и бе проведено под егидата на в. „Романо ило". Многобройна публика изпълни местния салон на читалище „Напредък", която с много овации и настроение прие майсторското изпълнение на актьорите Максим Генчев и Елена Кънева в пиесата „Любовен маратон", накарала макар и за часове роми и българи да забравят всекидневните си проблеми. Актрисите Нина Томашова и Меглена Стоилова представиха петнадесет стихотворения на фона на музиката и песните на световноизвестната ромска певица Анита Кристи. Петър Стоилов ръководи цялото представление. Коктейл за приятели и гости дадоха в Младежкия клуб организаторите от в. „Романо ило", а Елена Кънева и Максим Генчев споделиха с тях, че такава жива и темпераментна публика не са срещали никъде в България, дори и в софийските театри...

Христо Христов бе посрещнат от своите съселяни и приятели с бурни аплодисменти и овации, за което им благодари, както благодари и на своите спонсори. Поздравителни адреси бяха връчени от името на Кметството, читалище „Напредък" и Български Демократически Форум. Местният поет Борис Нешков посвети на младия Христо три стихотворения на ромска тематика.

Романо ило